

bene Matice“, tako da je orkester štel 74 godcev. Tak ensemble v rokah najspretnjšega našega koncertnega vodje, ki z bistrim in globokim umevanjem glasbene literature družni nežen in fin okus, s katerim izbira to, kar je najboljšega, je pripomogel Ljubljani do glasbenega vžitka, ki je najvišje vzgojevalne in umetniške vrednosti in kakršen je mogoč samo v glasbeno visoko razvitih mestih. Ker ima občinstvo v rokah tiskano analizo cele skladbe, ki ga je uvedla v spoznavanje cele kompozicije, se nam ni treba spuščati v podrobnosti skladbe same. Pevski zbor sam je priznal veliko zaslugo svojemu vodji s tem, da mu je izročil ob burnem odobravanju mnogobrojnega občinstva srebrno liro z napisom:

IVAN PL. ZAJC
hrvaški skladatelj

„Verdijev ‚Requiem‘ dne 7. in 8. maja 1907. Svojemu preljubljenemu pevovodju v znak hvaležnosti in visokega spoštovanja — pevski zbor ‚Glasbene Matice‘.“

Tomšičeva slavnost na Vinici. Dva brata pisatelja in vzgojitelja nam je podarila Vinica: Ivana Slovincem in Ljudevita Hrvatom. Že njiju oče, učitelj Bernard Tomšič, je bil slovenski pisatelj od l. 1839., ko je v „Carnioliji“ opisoval Vinico in Viničane, in pozneje v „Novicah“, v „Vedežu“ in v „Šolskem Prijatelju“. Tudi na gledališkem odru se je poizkusil z igrama „Lahkoverni“ in „Ravna pot najboljša pot“ ter po Valvasorju zložil pripovedno pesem „Boj pri Budoškem“. Njegov sin Ivan je Slovincem dovolj znan kot mladinski pisatelj in ustanovitelj ter dolgotrajni urednik vrlega „Vrtca“, ki je še danes najboljši literarni prijatelj naše šolske mladine. Brat mu po rodu in po duhu Ljudevit je isto nalogo vršil med Hrvati, katerim je izdajal mladinski list „Bršljan“. Letos na binkoštni torek, dne 21. maja, je odkrilo belokranjsko učiteljsko društvo spominski plošči obema Tomšičema ob veličastni udeležbi Hrvatov, ki jih je pripeljalo književno društvo „Zmaj“ v Vinico na slovenska tla, da se oddolže Slovincem za vrlega Ljudevita Tomšiča. Govoril je gosp. Emilij pl. Laszowski, na grobu Bernarda Tomšiča pa dr. Vladimir Deželić iz Zagreba. Slavnost se je zvršila ob najlepšem soglasju v edinosti in bratski slogi Slovincem in Hrvatov.

Dr. Petr Gudev, bolgarski publicist in bivši urednik, je postal ministrski predsednik na Bolgarskem. Njegov življenjepis je zelo zanimiv, ker je dr. Gudev samo po svoji popolnoma ameriški energiji in neumorni marljivosti dosegel tako visoke in častne službe na Bolgarskem. — Gudev se je porodil leta 1863. v vasi Gradec v kotlenskem okraju. Njegovi starši so bili analfabeti in revni seljaki. Prvo omiko je dr. Gudev dobil v rojstveni vasi, kjer je tudi dovršil kurz na štirirazredni srednji šoli, ki je takrat bila v njegovi rojstni vasi. Ob času vstaje in rusko-turške vojske mladi Peter ni mogel iti v Dobružo k svojemu očetu, ki je tam služil za pastirja, in zato se je učil rokodelstva pri nekem krojaču, ali samo nekoliko časa. Kmalu je rokodelstvo zapustil in postal je sluga v krčmi in pozneje

pri nekem peku. V tem času so otvorili državno gimnazijo v mestu Slivnu in preprosti sluga Gudev, hrepeneč po omiki, je bil eden izmed njenih prvih učencev. Gimnazijo je dovršil z odliko l. 1884. Ker ni imel sredstev, da bi mogel dalje študirati, je prevzel učiteljsko službo v haskovski okrajni šoli in pozneje je hotel iti v Makedonijo, kjer so bili takrat učitelji boljše plačani nego na Bolgarskem. Ali medtem, ko se je spravljal v Makedonijo, je bila v Plovdivu razglašena zveza vzhodne Rumelije z Bolgarijo, in Gudev kot navdušen Bolgar je vstopil v prostovoljno legijo, ki se je udeležila srbsko-bolgarske vojske. Po končani vojski je bil Gudev pisar v društvu Rdečega križa in pozneje učitelj v poljedelskem učilišču v Ruščuku. Prištedivši si nekaj denarja, je šel l. 1887. v Pariz, da bi na tamošnji univerzi študiral pravo. Ko je dovršil z odliko pariško univerzo, je šel Gudev v Bruselj, kjer je postal doktor pravoslovja. Iz Bruselja je šel v London in pozneje v Rim, kjer je proučeval v knjižnicah stare bolgarske rokopise. Plod teh študij je Gudev objavil v „Zborniku ministrstva prosvete“. Vrnivši se v domovino je opravljal razne službe pri bolgarskem ministru. Preden je postal ministrski predsednik, se je pečal z odvetništvom, pri katerem je pokazal svojo izredno nadarjenost. Dr. Gudev je avtor cele vrste političnih brošur; največ uspeha je imela njegova brošura o bistvu socializma. Kar se je vrnil v domovino, je bil Gudev ves čas glavni urednik lista „Nov Vek“, za katerega je pisal temeljite članke o raznih bolgarskih političnih vprašanjih.

25 letnica časnikarske delavnosti M. V. Jurkeviča. Pred 25 leti je v enem izmed naših takrat od turškega jarma osvobojenih bolgarskih mest, v Svištovu (Sistovu) izšel list „Prosvetljenje“, katerega namen je bil širiti duševno obzorje Bolgarov ter jih seznanjati z bolgarsko osvoboditeljico Rusijo. Izdajatelj in urednik lista je bil mladi prostovoljec v rusko-turški vojski, M. V. Jurkevič, ki je bil od začetka vojske vojni poročevavec „Letučega Voennega Listka“. Po končani vojski se je Jurkevič naselil v Svištovu, kjer je bil učitelj zgodovine in staroslovanskega jezika. V tem času je začel pisati v ruske liste, ki je v njih seznanjal rusko občinstvo z Bolgari in slovanskim vprašanjem na Balkanu. Odločni in odkritosrčni spisi so Jurkeviču na

Bolgarskem vzbudili mnogo sovražnikov tako, da je v dobi „stambulovščine“ zapustil domovino ter šel v Rusijo. Tam je bil sotrudnik „S. Pet. Vedomosti“, „Russkega Truda“ in „Novorossijskega Telegrafa“ ter je urejeval slovanski oddelek „Varšavskega Dnevnika“. Zasluga Jurkevičeva je, da se od osemdesetih let rusko občinstvo bolj zanimajo za slovanska vprašanja. Ko je na Bolgarskem minila takozvana „doba paločnikov“, se je vrnil Jurkevič v Sofijo ter marljivo sodeluje pri ruskih in bolgarskih listih. Od l. 1898. izdaja temeljito delo pod naslovom „Dvadcatipjatiletnie itogi knjažestva Bolgarii“, katerega sta že izšla dva velika zvezka.

E. M. Berthelot. Nekoliko tednov po smrti imenitnega ruskega kemika Mendelejeva, katerega življenjepis in sliko je

E. M. BERTHELOT

„Dom in Svet“ že priobčil, je umrl drugi imenitni kemik, Francoz E. M. Berthelot. Prvi je ustvaril teoretično podlago za razvoj sodobne kemije — drugi je Mendelejevo teorijo spravil v življenje. — E. M. Berthelot se je porodil 28. oktobra 1827 v Parizu; bil je sin pariškega zdravnika. Študije je dovršil v zavodu Henrika IV. in potem se je posvetil kemiji. L. 1861. je dobil nagrado pariške akademije v znesku 3000 frankov za študije o sintezi kemičnih snovi, ki se nahajajo v živih organizmih. L. 1869. je bil imenovan za profesorja organske kemije pri višji farmacevtski šoli v Parizu. Šest let pozneje je bila za Berthelota ustanovljena posebna, nova učiteljska stolica kemije v „Collège de France“. Poleg znanstva se je Berthelot pečal tudi s politiko. Ob času prusko-francoske vojske pri obleganju Pariza se je bavil Berthelot z izdelovanjem strelnega prahu in zlasti nitroglicerina in dinamita. Po končani vojski je bil izvoljen za poslanca, četudi ni kandidiral. Pozneje je bil imenovan za generalnega nadzornika vseh višjih šol na Francoskem. L. 1886. je bil v kabinetu Gobleta naučni minister in potem minister notranjih zadev. Deset let pozneje se je zopet vrnil k profesorski službi v „Collège de France“. Berthelot

je ustvaril organsko sintetično kemijo. Njegovi spisi so raztreseni po raznih znanstvenih časopisih. Berthelot je bil v obče praktik, a tudi njegovi teoretični spisi imajo veliko vrednost; tičejo se zlasti dela na polju sintetičnih metod organske kemije, iomerije, termokemije in alhemije. — Berthelot je umrl zelo tragično. Njegova soproga, ki je bila nekoliko dni nevarno bolna, je umrla vsled srčne kapi. Ko je Berthelot izvedel o smrti svoje soproge, ga je tudi zadela kap ter je naglo umrl. Še na dan svoje smrti, ko se je vrnil iz seje akademije, je rekel svojim sinovom, ki so stali pri smrtni postelji svoje matere: „Ako vaša mati umrje, ne preživim tega niti en dan.“ Te besede Berthelotove so se izpolnile s tragično natančnostjo.

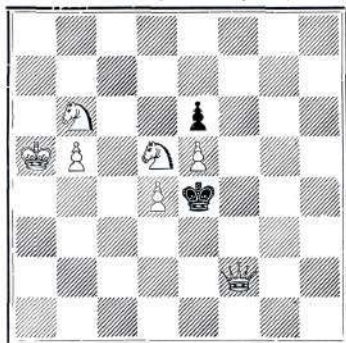
Popravek. V zadnji številki „Dom in Sveta“ se je urinilo nekoliko tiskarskih pogrškov, ki naj se blagovolijo sledeče popraviti: mesto New-Jork na več mestih čitaj New York; v spisu: H. W. Longfellow čitaj na str. 229. v 20. vrsti, 2. stopca bajni junak mesto bojni junak, v 30. vrsti, 2. stopca Courtship mesto court ship, 31. vrsti 2. stopca Inn mesto lun; na strani 224. pa v 10. vrsti 1. stopca Miliona, Tennysona, mesto Miliona Tennysona.

Šah.

Prreja A. Uršič.

Naloga 288.

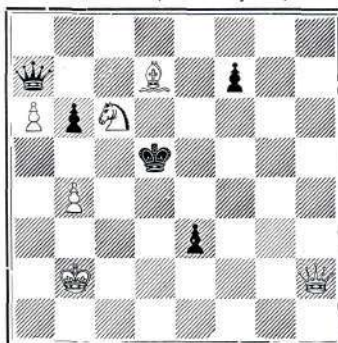
A. Uršič. (Prva objava.)

Mat v tretji potezi.

Naloga 289.

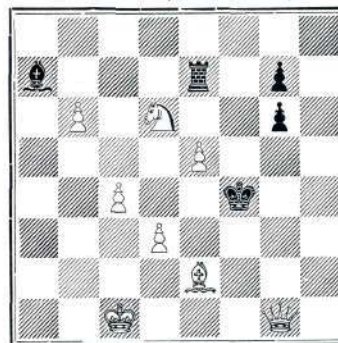
A. Uršič. (Prva objava.)

Mat v tretji potezi.

Naloga 290.

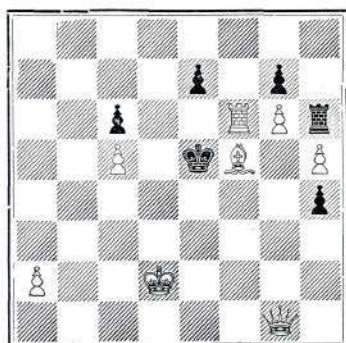
A. Uršič. (Aftonbladet.)

Mat v tretji potezi.

Naloga 291.

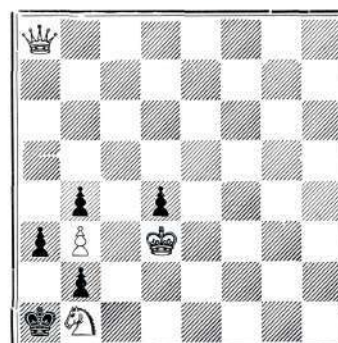
A. Uršič. (Aftonbladet.)

Mat v tretji potezi.

Naloga 292.

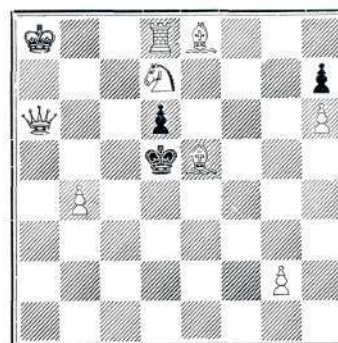
V. Holst. (Skakbladet.)

Mat v tretji potezi.

Naloga 293.

P. H. Mikkelsen. (Skakbladet.)

Mat v drugi potezi.